

ἐλευθερῶν σε ἀπὸ τὸ βίμφορ τῆς Δυστυ-
χίας.

Ὁ Παναγιώτη Σοῦτσε, εὐδοῦ καὶ ἀν-
ῆδη ὁ παγετώδης θάνατος ἐνηγκαλίσθη καὶ
κατέχη τὸ σῶμά σου, μένουσιν ὅμως εἰς ἡ-
μᾶς αἱ ποιήσεις σου, ἡ εὐώδης καρδία σου,
ὡς ἔμεινεν ἡ καρδία τοῦ Βύρωνος εἰς τὴν
Ἑλλάδα, καὶ ποτε νεαρός τις Ἕλλην, γα-
λούχημα τῆς αἰμόλου γλώσσης τῆς Μούσης
σου, καθήμενος ὑπὸ φθινοπώρου πλάτανον,
εἰδωλολάτρης τὴν μνήμην σου εὐλογῶν,
ταῦτα θὰ ἐπαναλέγη ἑμμελῆ καὶ ἰθύ-
πνοα ἔπη, ὡς ὑπέμελπες σὺ χρυσοκόμης
εἰκοσαετῆς νεανίας :

«Εἰς τὴν ὁδὸν κ' εἰς τὴν σκιὰν ὀπίταν ἀποθάνω

« Πλατάνου ὅστις γέρασε,

Ἔτα κόκκαλά μου θάψατε καὶ γράψατε ἐπάνω :

« Ο ΟΔΩΠΟΡΟΣ ΠΕΡΑΣΕ. »

ΕΡΡΙΚΟΣ Η' καὶ ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΣΤ'

Αἱ βασιλεῖαι Ἑρρίκου τοῦ Η' καὶ Ἐ-
δουάρδου τοῦ ΣΤ'. θέλουσι μείνει σημειω-
μένοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἔνεκα τῆς εἰσαγωγῆς
καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς θρησκευτι-
κῆς μεταρρυθμίσεως τῶν διαμαρτυρουμέ-
νων ἐν Ἀγγλίᾳ.

«Τὸ ἀποσπάσαν τὴν Ἀγγλίαν ἐκ τῆς
Ῥώμης σχίσμα, λέγει ἱστορικός τις, δὲν
ὑπῆρξεν ἐν πρώτοις ἔργον τῆς πολιτικῆς,
ἀλλὰ μᾶλλον γέννημα πάθους ἀσυγγνώ-
στου καὶ ὑπερκράνου ὀρμῆς... Ἡ αὐλή
τῆς Ῥώμης, ἧτις ἔσχεν ἐπὶ τοῦ κράτους
τῆς Ἀγγλίας μεγαλητέραν τὴν ἐπιρροὴν
ἢ ἀλλαχοῦ ποῦ, ἐξίσταται καὶ ἀγανακτεῖ
ὅτι εὗρεν ἐκεῖ ἀντίστασιν... Καὶ ναὶ μὲν
σχίσμα ἀπλῶς ἦτο κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ὁ
κλονισμὸς ὁ μέλλων νὰ ἐπιφέρῃ τὸν ἐντε-
λῆ ἀποχωρισμὸν ἐδόθη ἤδη, ἀδύνατον δὲ
ἦτο νὰ προληφθῆ βασιλευούσης μετὰ ταῦ-
τα τῆς Μαρίας.»

Ἑρρίκος ὁ Η' βασιλεύων ἐν ἔτει 1509
κατ' ἀρχάς ἀπεδοκίμαζε τὸν Λούθηρον,

ὥστε ἤξιώθη παρὰ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ
Γ' τοῦ τίτλου ἀπρόμαχος τῆς πίστεως·
ἀλλ' ὁ ἔρω· αὐτοῦ διὰ τὴν Ἄνναν τὴν Βο-
ληνίαν, κυρίαν τῆς τιμῆς τῆς βασιλείτης
Αἰκατερίνης, ὀλεθρίως αὐτὸν παρέσυρεν εἰς
τὸ σχίσμα.

Αἰτήσας παρὰ Κλημεντίου τοῦ Η' δια-
ζύγιον, ὅπερ δὲν παρεχωρήθη αὐτῷ κυρίως
ἔνεκα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ αὐτοκράτορος Κα-
ρόλου τοῦ Ε' ἀνεψιοῦ τῆς ἐξ Ἀραγῶνος
Αἰκατερίνης, ἀπεφάσισεν ἀμέσως ν' ἀπο-
σεῖσῃ τὸν ζυγὸν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας·
ὅθεν τὸ 1533 ἐνουμφεύθη Ἄνναν τὴν Βο-
ληνίαν, ἀφοῦ διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἐπι-
κρατείας Θωμᾶ Κρόμβελλ ἐξητήτατο τὴν
γνώμην τῶν περιωνυμοτέρων πανεπιστη-
μίων τῆς Εὐρώπης, ὧν τὰς ψήφους ἠγό-
ρασεν ἀδρά τῇ πληρωμῇ.

Ὁ Πάπας βεβαίως ἐξέδωκεν ἀπορισμὸν κα-
τὰ τοῦ αὐτευργοῦ τοιοῦτου ἀνοσίτου γάμου,
συνεπέα τοῦ ὀποίου ἡ Αἰκατερίνη καθί-
στατο σύζυγος ἀπαρνηθεῖσα. Ἀλλ' ὁ βα-
σιλεὺς οὗτος, αὐτοκρατορικὸς καὶ πλήρης
ὀργῆς, ὅπως ὁ Σαίξπηρ τόσον καλῶς τὸν
ζωγραφίζει, ἀνεκνήρυχθη ἀμέσως τῇ συγκα-
τανεύσει τοῦ ἱερατείου καὶ τῆς Ἀγγλικῆς
βουλή· ὁ ἀνώτατος ἀρχὼν τῆς ἐθνικῆς ἐκ-
κλησίας· ἀντικαθιστῶν ὅμως ἐν τῇ ἐπι-
κρατείᾳ τοῦ τὸν Πάπαν, δὲν ἔσχε τὴν ιδέαν
ν' ἀποβάλλῃ τὴν καθολικὴν πίστιν. Ἀλλ'
ὅτε ἀπερρίφθη ὁ τῆς ὑπεροχῆς ὄρκος, δὲν
ἀπήτει ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος ἀπὸ τοῦς ὑπη-
κόους του, καὶ ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ σφρα-
γιδοφύλακος Θωμᾶ Μόρου καὶ τοῦ φίλου
του Φίσχερ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ῥόστεστερ,
δύο τῶν τιμιωτέρων καὶ μᾶλλον τιμωμέ-
νων προσώπων τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐποχῆς
ἐπέμφθησαν εἰς τὰ βασανιστήρα· καὶ ἡ βουλή
δὲ τότε πιστὴ εἰς τὰς παρακινήσεις ἢ
μᾶλλον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλέως
ἐξέδωκε ψήφισμα δι' οὗ, καταργοῦσα τὰς
μονὰς, ἀπέδιδεν εἰς τὴν βασιλείαν τὰ εἰ-
σοδήματα αὐτῶν. Ἐκτοτε πλέον ἢ μεταρ-
ρύθμισις μετὰ θάρρους ἀνεκνήρυχθη, ἀπέμε-
νον δὲ μόνον ἢ διοργάνωσις καὶ ἡ διάδοσις
αὐτῆς.

Ἑρρίκος ὁ Η' δὲν ἔσχε τὸν ἀπαιτούμε-
νον χρόνον νὰ ἀναπτύξῃ αὐτὴν πλειότερον,

ἄλλως τε διετῆρει εἰσέτι καὶ προλήψει τινὰς, δύσκολον δὲ ἦτο ὁ πρῶτον πρόμαχος τῆς πίστεως νὰ γίνῃ ἀμέσως καταστροφεὺς αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ Καλβινισμὸς λεληθότως προώδευε παρὰ τῷ λαῷ, ἐντελεῖ δὲ θρίαμβον ἀπέκτισεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'.

Ἑρρίκος ὁ ὄγδος ἀπέθανε τῆ 31 Ἰανουαρίου 1547. Τέσσαρες ἡμέρας, ἀφ' οὗτου παρέδωκε τὸ πνεῦμα, ὅτε πλέον οἱ ὑπουργοὶ τοῦ μακαρίτου βασιλέως ἔλαβον πᾶσαν πρόνοιαν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, Ἐδουάρδος ὁ ΣΤ' ἀνεκνήρυχθη βασιλεὺς ὑπὸ τοὺς τίτλους αββατιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, πρόμαχος τῆς πίστεως, καὶ ἀνώτατος ἐπιγῆς ἀρχὼν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἰρλανδικῆς ἐκκλησίας. »

Ἐδουάρδος ὁ ΣΤ' εἰσερχόμενος ἐν Λονδίῳ καὶ χαιρετῶν τὸν ζητωκραυγάζοντα λαόν, δὲν προέβλεπεν οὐδόλως ὅποιον πρόσωπον ἐμελλε νὰ παραστήσῃ. Ἦτο παιδίον εἰσέτι· εὐκόλως ἐμελλον ἄλλοι αὐτὸ νὰ καθοδηγῶσι καὶ νὰ τῷ ἐμπνεύσωσι ἀπολύτως τὰς ἰδέας τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἀνηλίκου ἔτι ὄντος τοῦ πρίγγιπτος, οἱ εὐνοοῦμενοὶ τοῦ Σόμερσετ καὶ Δούδλεϋ μετέτριψαν τὴν μέχρι τοῦδε ὡς ἱεραρχίαν καὶ ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν θεωρουμένην θρησκευτικὴν μεταρρυθμίσειν εἰς δόγμα καὶ πίστιν. Ἡ Βουλὴ διὰ νομοσχεδίου κατήργησε τὴν ἀγαμίαν τῶν ἱερέων καὶ τὰς τελετὰς τοῦ καθολικοῦ θρησκειύματος, πρὸ δὲ διέταξε τὴν εἰς τὴν καθομιλουμένην χρῆσιν τῆς Βίβλου καὶ τὴν κατάργησι τῶν εἰκόνων. Οἱ λαϊκοὶ εἶχον τὴν ἀδειαν νὰ μεταλαμβάνωσι καὶ κατὰ τὰ δύο δόγματα, νέον δὲ λειτουργικὸν ἐψηφίσθη.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' Μαρία ἡ Τυδορίς, ἐνθερμος καθολικὴ, ἀνηγορεύθη βασίλισσα, μολονότι ὁ Δούδλεϋ ἐφημέριος ἀπεπειράθη νὰ παραχωρήτῃ τὸν θρόνον εἰς τὴν Λαίδην Ἰωάνναν Γρέϋ διαεγγονὴν τοῦ Ἑρρίκου Η'.

Ἡ Μαρία ἦτο καρπὸς τῶν γάμων τοῦ Ἑρρίκου μετὰ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ἀραγῶνος, ὅθεν ὁ Δούδλεϋ προσεπάθησε ν' ἀφαιρέσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιώματα αὐτῆς διὰ ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, τοῦθ' ὕπερ ἐπίσης ἐνήργησε καὶ

διὰ τὴν Ἐλισάβετ τὴν θυγατέρα Ἄνας τῆς Βοληνίας, ἀνακνήρυττων καὶ τὰς δύο κθεμίτους.

Ἡ βασιλεία Μαρίας τῆς Τυδορίδος φέρει χαρακτηριστὰ αἵματτρᾶς ἀντιδράσεως. Ὁ ἀγγλικανὸς θεολόγος Κράμμερ, ὅστις ὑπεκίνησε τὰ ἐπὶ τῆς παρελθούσης βασιλείας διάφορα ληφθέντα μέτρα καὶ ἄλλας ἐκατοντάδας μεταρρυθμίσεων, ὑπεβλήθη εἰς βασανιστήρια. Συνεδέθησαν ἐκ νέου πᾶσαι αἱ μετὰ τῆς Ῥώμης διακοπεῖσαι σχέσεις, πρέσβυς τοῦ Πάπα καὶ πάλιν ἦλθεν ἐν τῇ αὐλῇ, ἡ δὲ βασίλισσα ὑπανδρεύθη Φίλιππον τὸν υἱὸν τοῦ Καρόλου τοῦ Ε'. ἄλλ' ἐπειδὴ ἠθέλησεν οὕτω διὰ τῆς βίας νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν καθολικὴν πίστιν, νομίζουσα ὅτι τὰ βίβλια μέσα ὑποστηρίζουσι ταύτην, ὁ λαὸς ἐδειξεν ἀπέχθειαν πρὸς δόγμα τοιοῦτον, πολλῶ δὲ μᾶλλον προσεβλήθη βλέπων τὴν ἔωσιν τῆς βασιλείας τοῦ μετὰ πρίγγιπτος ξένου. Τῷ 1558 ἡ Μαρία Τυδορίς ἀπέθανε μισουμένη ὑπὸ τῶν ὑπηκόων τῆς. Δύναται τις δὲ νὰ εἴπῃ ὅτι Μαρία ἡ Τυδορίς ἀναλαβοῦσα τὴν περιστολὴν τῆς προόδου τῆς μεταρρυθμίσεως, ἐξήναψε μᾶλλον αὐτὴν δι' ἀσυνετοῦ ζήλου, οὕτω δὲ, ὅτε πέντε ἔτη μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτῆς ἀπεβίωσεν, ἐγκατέλειπε διάδοχον ἐπίτροπον, τὴν Ἐλισάβετ, ἥτις μετ' ἐπιμελείας ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Η' καὶ τοῦ Κράμμερ, καὶ ἦτις κλιρῆστατα ἐπέτυχε.

Ἄς ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τοὺς ὑπερβολικοὺς ἐπαίνους, οὓς ὁ Σαίξπηρ θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ Κράμμερ ἐν εἰδει προφητείας, ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντερβουρίας ἀναγγέλλει εἰς τὸν βασιλέα Ἑρρίκον τὸν Η' τὴν γέννησιν τῆς Ἐλισάβετ. « Συγχωρήσατέ μοι, Μεγαλειότατε νὰ ὁμιλήσω, διότι εἶνε θεῖα τοῦτο εἰς ἐμὲ ἐντολή . . . ἡ βασιλόπαις αὕτη (ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶεν ἔσκει ἐπ' αὐτὴν) μολονότι ἐν τῷ λίκνῳ εἰσέτι, ὑπόσχεται εἰς τὸ ἔθνος μυριάδας μυριάδων εὐλογιῶν, ἧς ὁ χρόνος μελλεὶ νὰ ὠριμάσῃ . . . Θέλει ἀποκαταστή τὸ πρότυπον παντὸς συγχρόνου πρίγγιπτος καὶ πάντων τῶν ἀπογόνων αὐτῆς . . . Ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἀληθείας θ' αὐξήσῃ, θεῖαι δὲ ἐξ οὐρανοῦ ἰδέαι τοῦ πνεύματος τῆς θᾶ ὦ . . . »

σιν ἡ τροφή. Ὡς στάχεις ἀνεμόπληκτοι οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς θά τρέμουν, κλίνοντες κεφαλὴν τεθλιμμένην. Το καλὸν μετ' αὐτῆς θά αὐξάνη καὶ ἐνόσω θά βασιλεύη, ἕκαστος ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τὴν ἀναδενδράδα θά γέυηται τῶν καρπῶν, οὗς ἐφύτευσε καὶ εἰς τοὺς γείτονας θά ψάλλη εἰρήνης ἄματα. Ὁ Θεὸς θά καταστῆ γνωστός καὶ θά δοξασθῆ. ὦς ἐπιθυμεῖ! . . . Τὰ τέκνα τῶν τέκνων μας θά εὐλογῶσιν αὐτόν, ἀπολαμβάνοντα τῶν ἀγαθῶν πάντων, ὅσα εἶπον.»

Τὶ ἄρα γε ἐσήμαινεν ὁ διθύραμβος οὗτος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔγραψεν ὁ Σκιόπτηρ; Εἶνε ναὶ μὲν ἀναμφισβήτητον ὅτι οἱ συμπατριῶται τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἤθελον νὰ δοξάσωσι τὴν ἐνδοξον βασίλισσαν, τὴν ἐπιτηδεῖαν πολιτικὴν, τὴν ἐνεργητικὴν προστατρίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ βεβαιότερον εἶνε ὅτι πρὸ πάντων ἐθαύμαζον τὴν Ἐλισάβετ διότι ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς μεταρρυθμίσεως, ἡ θυγάτηρ Ἑρρίκου τοῦ Που καὶ ἡ ἀδελφὴ Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Ι Ο Ν Η.

Μετὰ πέντε ἐτῶν διακοπὴν εἶδε τέλος πάντων ἐφέτος τὸ θέατρον Ἀθηναίων Ἰταλικὸν μελόδραμα. Λάβροι ἐξανέστησαν κατ' αὐτοῦ οἱ τῶν πατρίων ἐθίμων ζηλωταὶ καὶ ἐκραύγασαν—ἵνα ἀκουσθῶσι. — Διαφθεῖρει τὸ Ἰταλικὸν θέατρον ἔκραζον διατί; ἔνεκα τῆς μουσικῆς; πλὴν ἡ μουσικὴ ἄλλοτε ἡ μέρωσθε τὰ θηρία, τῶρα δ' εἶναι φόβος μὴ διαφθεῖρη τοὺς κατοίκους τῆς Ἑλλην. πρωτευούσης; ἔνεκα τῶν ὑποθέσεων τῶν δραμάτων του; πλὴν πάντα ταῦτα τὰ δράματα τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον ὅπερ ἠθικοποιεῖ παρέλαβε καὶ μετέφρασε καὶ παρέστησεν ἐπανειλημμένως. Καὶ οὕτως εἶδομεν τὴν *Traviata* ἐν τῇ *Κυρία μὲ τὰς Καμελίαις*, τοὺς *Masnadier* ἐν τοῖς *Λησταῖς*, τὸ *Campanello* ἐν τῷ *Κώδωνι* καὶ οὕτως εἶδομεν

τὴν *Λουκρητίαν Βοργίαν*, τὸν *Ἐργάνην*, τὴν *Μαρίαν Τυθορίδα*. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα εἶδομεν ἐν τοῖς φημισθεῖσι πρωτοτύποις δράμασι τοῦ Ἑλλην. θεάτρου ὄργια ἀπρεπῆ, ἠκούσαμεν ἐν τῷ *Λαγείῳ τῶν Φιλαρχαίων*, τῷ *Κούτρα*, τοῖς *Τρισὶ Δεκαεῦσαις* αἰσχρολογίας τῶν καπηλείων.

Καὶ τὴν 3 Νοεμβρίου ἤρχισε τὸ Ἰταλικὸν θέατρον διὰ τοῦ μελοδράματος **ΙΟΝΗ** τοῦ μουσικοῦ Ἑρρίκου Πετρεῖλλα. Ἄγνωστα ὅλως ἦσαν εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν καὶ τοῦ μελοδράματος ἡ μουσικὴ καὶ τοῦ μουσικοῦ τὸ ὄνομα. Τοῦτο μόνον ἐγνώριζον οἱ πλείστοι ὅτι τὸ μελόδραμα ἐξήχθη ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἀγγλοῦ Bouiwerg αἱ *τελευταῖαι ἡμέραι τῆς Πομπηίας*, γνωστοῦ καταστάντος ἡμῖν διὰ τῆς γλαφυρᾶς μεταφράσεως τοῦ Γεωργίου Ζαλοκώστα. — Ἀνυπόμονοι ὄθεν οἱ πάντες περιέμενον τὴν πρώτην παράστασιν, καὶ ἀθρόον τὸ πλῆθος κατέλαβε τὸ θέατρον. — Ἡ ὀρχήστρα ἔπαιξε τὴν εἰσαγωγὴν . . . ἤρθη ἡ αὐλαία . . . ἡ μία πράξις διεδέχετο τὴν ἄλλην . . . ἐτελείωσε τὸ μελόδραμα καὶ πάντες ἔμειναν ἐνθουσιῶντες διὰ τὸ ὕψος, διὰ τὴν λεπτότητα τῆς μουσικῆς. Νὰ ἀποδείξωμεν τοῦτο διὰ πολλῶν κρίνομεν ἀνωφελές, περιοριζόμεθα δὲ νὰ διαλάβωμεν ἐν ὀλίγοις τὴν τῆς Ἰόνης ὑπόθεσιν.

Ἡ Ἰόνη εἶδεν εἰς τὸν ἐν Νεκπόλει ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς τὸν Γλαῦκον.

Ἡ γλῶσσα τῶν βλεμμάτων ἐλάλησεν.
Ἠγαπήθησαν.

Εἰς τοῦ οὐρανοῦ τῆς Παρθενόπης τὸ γλαυκὸν χρῶμα, ἀνεῦρον τὴν διαύγειαν τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ, ὃν πρῶτον εἶχον ἰδεῖ ἀνοιγόμενοι οἱ ὀφθαλμοὶ των.

Παρήλθε καιρὸς. Ὁ Γλαῦκος ἀνεχώρησεν εἰς τὰς Ἀθήνας· ἐπανῆλθεν εἰς Νεάπολιν, ἀνεζήτησε τὴν Ἰόνην . . . εἰς μάτην. Ἀπελπίς ἀπῆλθεν εἰς Πομπηίαν. Ἐκεῖ τὴν ἀνεῦρε . . .

Καὶ ὁ ἔρως των ἦτο ἄγνος καὶ μέγας.

Ἡ Ἰόνη εἶχεν ἐπίτροπον ἐν Πομπηίᾳ τὸν Ἀρβάκην, ἱερέα τῆς Ἴσιδος, ἄνθρωπον ὑπὸ τοῦ ὄχλου τιμώμενον ὡς σοφόν, βίαιον ὁμῶς καὶ μοχθηρόν, ὅστις ἔτρεφε μυστικὸν πρὸς τὴν Ἰόνην ἐγκάρδιον ἔρωτα—ἂν ἔρως δύναται νὰ